

Virsraksts: Par lēmuma par pagaidu noregulējumu pieņemšanu.

Tēze: Ja tiesas lēmumā izdarītie secinājumi neatbilst lietas apstākļiem, to nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, un tas ir atceļams.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2005.gada 17.augusta
LĒMUMS
Lietā Nr.SKA-410**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs	senators V. Jonikāns, senatore J. Briede, senatore G. Višņakova,
-----------------------------	--

piedaloties Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim Jānim Boktam un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Signāls” pārstāvim A.P.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Signāls” blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 1.jūlija lēmumu, ar kuru noraidīts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Signāls” pieteikums par pagaidu noregulējumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2004.gada 8.aprīlī sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) „Signāls” iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu, kurā lūdz apturēt Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) ģenerāldirektora vietas izpildītājas 2004.gada 29.marta lēmumu Nr.19.2/8053 (turpmāk – lēmums Nr. 19.2/8053), atcelt lēmumu Nr.19.2/8053 un atcelt pienākumu samaksāt valsts budžetā pievienotās vērtības nodokli un soda naudu 132 622, 26 latus.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas 2004.gada 19.aprīļa lēmumu SIA „Signāls” pieteikums par lēmuma Nr.19.2/8053 darbības apturēšanu noraidīts.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2005.gada 24.janvāra spriedumu atcelts ar tā pieņemšanas dienu lēmums Nr.19.2/8053 daļā par pienākuma uzlikšanu SIA „Signāls” samaksāt pievienotās vērtības nodokli 26 100 latus un soda naudu 26 100 latus, bet pārējā daļā SIA „Signāls” pieteikums noraidīts.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2005.gada 24.janvāra spriedumu VID iesniedzis apelācijas sūdzību, kurā lūdz SIA „Signāls” pieteikumu noraidīt, savukārt lēmumu Nr.19.2/8053 atstāt negrozītu.

Apelācijas sūdzību ir iesniegusi arī SIA „Signāls”, lūdzot minēto spriedumu atcelt daļā, ar kuru noraidīts SIA „Signāls” pieteikums, un atcelt lēmumu Nr.19.2/8053.

[5] 2005.gada 29.martā SIA „Signāls” Administratīvajā apgabaltiesā iesniedzis papildinājumus apelācijas sūdzībai, lūdzot apturēt VID lēmuma Nr.19.2/8053 darbību daļā par pienākuma uzlikšanu samaksāt valsts budžetā soda naudu, pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu, apturot VID Rīgas reģionālās iestādes 2004.gada 21.jūnija lēmumu Nr.3.2/175 (turpmāk – lēmums Nr.3.2/175) par nodokļu parāda bezstrīdus piedziņu.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 12.aprīļa lēmumu noraidīts SIA „Signāls” pieteikums par lēmuma Nr.19.2/8053 darbības apturēšanu daļā par soda naudas nomaksu, kā arī noraidīts SIA „Signāls” pieteikums par pagaidu noregulējumu.

Par minēto Administratīvās apgabaltiesas lēmumu SIA „Signāls” iesniedzis blakus sūdzību Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā.

[7] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 31.maija lēmumu Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 12.aprīļa lēmums atcelts daļā par pagaidu noregulējuma piemērošanu. Lēmumā norādīts, ka VID 2004.gada 21.jūnija lēmums Nr.3.2/175 par nodokļu parāda bezstrīdus piedziņu pēc savas būtības ir lēmums par pārsūdzētā VID lēmuma Nr.19.2/8053 izpildi, tas ir administratīvā procesa turpinājums izpildes stadijā un pieteicējs vēlas, lai izpilde netiktu veikta, vērsot piedziņu uz nekustamo īpašumu. Gadījumā, kad ir pieņemts lēmums par bezstrīdus

izpildi, pieteicēja vienīgā iespēja ir lūgt šo lēmumu apturēt, lūdzot piemērot pagaidu noregulējumu.

Administratīvo lietu departamenta lēmumā norādīts, ka 2004.gada 26.aprīlī VID Rīgas reģionālā nodaļa pieņēmusi lēmumu par nodokļu samaksas termiņa atlikšanu līdz 2005.gada 21.aprīlim. Šis termiņš ir beidzies, bet lietas izskatīšana tiesā vēl turpinās, tādējādi pieteicējam tieši pēc šī termiņa izbeigšanās radās nepieciešamība lūgt piemērot pagaidu noregulējumu.

[8] Atkārtoti izskatot SIA „Signāls” pieteikumu par pagaidu noregulējuma piemērošanu, Administratīvā apgabaltiesa ar 2005.gada 1.jūlija lēmumu noraidījusi SIA „Signāls” pieteikumu par pagaidu noregulējumu. Lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[8.1] Saskaņā ar APL 195.panta pirmo daļu tiesa pēc pieteicēja motivēta pieteikuma var pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu, ja ir pamats uzskatīt, ka tiesas sprieduma izpilde lietā varētu kļūt apgrūtināta vai neiespējama. Pieteikumā par pagaidu noregulējumu jānorāda pagaidu noregulējuma līdzeklis.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 196.pantam pagaidu noregulējuma līdzekļi var būt tiesas lēmums, kas līdz tiesas spriedumam aizstāj pieprasīto administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, vai tiesas lēmums, kas uzliek attiecīgajai iestādei par pienākumu noteiktā termiņā izdarīt noteiktu darbību vai aizliedz noteiktu darbību.

Kā lietā noskaidrots, SIA „Signāls” Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu, kurā lūdz apturēt VID ģenerāldirektora vietas izpildītājas 2004.gada 29.marta lēmumu Nr.19.2/8053. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 12.aprīļa lēmumu SIA „Signāls” pieteikums par lēmuma Nr.19.2/8053 darbības apturēšanu daļā par soda naudas nomaksu noraidīts. Lēmums stājies spēkā. SIA „Signāls” apelācijas sūdzības papildinājumos pamatojoties uz APL 195.pantu ir ietverts pieteikums par pagaidu noregulējumu, konkrētajā gadījumā lūdzot apturēt VID Rīgas reģionālās iestādes 2004.gada 21.jūnija lēmumu nr.3.2/175 par nodokļu parāda bezstrīdus piedziņu, norakstot līdzekļus no uzņēmuma kontiem kredītiestādēs, izņemot skaidro naudu un vēršot piedziņu uz mantu. Saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta skaidrojumu atzīstams, ka lēmums Nr.3.2/175 pēc savas būtības ir lēmums par pārsūdzētā VID lēmuma Nr.19.2/8053 izpildi, tas ir administratīvā procesa turpinājums izpildes stadijā.

[8.2] Gan APL 185.pantā regulētā administratīvā akta darbības apturēšanas institūts, gan pagaidu noregulējuma institūts pastāv, lai novērstu neatgriezenisku

kaitējumu, kas varētu rasties laikā, kamēr administratīvajā tiesā tiek skatīts personas pieteikums. Taču Administratīvā apgabaltiesa norādījusi, ka vienlaikus šie abi institūti ir jānorobežo.

Pagaidu noregulējumam ir cits mērķis – nevis noteikti panākt administratīvā akta darbības apturēšanu tādu apstākļu dēļ, kurus tiesa atzīst par pamatotiem, bet gan noteikt kādu darbību veikšanu vai aizliegšanu vai aizstāt administratīvo aktu, lai novērstu iespēju, ka tiesas sprieduma izpilde varētu kļūt apgrūtināta vai neiespējama.

Līdz ar to, izskatot jautājumu par pagaidu noregulējuma piemērošanu konkrētā lietā, ir izvērtējams, vai pastāv apstākļi, kuru rezultātā līdz brīdim, kad stāsies spēkā tiesas spriedums un tas tiks nodots izpildei, sprieduma izpilde varētu būt apgrūtināta vai arī neiespējama. Pieteikumā par pagaidu noregulējumu jābūt norādītiem šiem apstākļiem (motivācija), lai tiesa tos varētu izvērtēt (*Sk. arī Administratīvās apgabaltiesas 2004.gada 14.oktobra lēmumu lietā Nr.AA1087-04/3, [6] punktu*).

[8.3] Konkrētajā lietā iespējamais tiesas spriedums praktiski var izpausties kā pieteicēja pienākums samaksāt pārsūdzētajā lēmumā norādīto nodokli un soda naudu pilnā apmērā vai daļēji, vai, atceļot pārsūdzēto VID lēmumu, kā pieteicēja atbrīvošana no nodokļa parāda un tā samaksas pienākuma.

Gadījumā, ja nodokļa parāds līdz tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienai būs piedzīts, un tiesa lems par pārsūdzētā VID lēmuma pilnīgu vai daļēju atcelšanu, šā tiesas sprieduma izpilde izpaudīsies kā nepamatoti piedzītā nodokļa un soda naudas atmaksāšana saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28.panta pirmo daļu. Administratīvā apgabaltiesa vairākkārt ir atzinusi, ka nepamatoti piedzīto naudas summu atmaksā šādās lietās nevar kļūt ne apgrūtināta, ne neiespējama, jo atmaksas process detalizēti reglamentēts normatīvajos aktos (*Sk. Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 11.marta lēmumu lietā Nr.AA1047-05/7 un 2005.gada 27.maija lēmumu lietā Nr.AA1419-05/3*).

[8.4] Pieteicējs ir norādījis, ka gadījumā, ja tiks veikta nodokļa parāda un soda naudas piespiedu piedziņa, tas var novest pie uzņēmuma maksātnespējas stāvokļa iestāšanās.

Kā jau iepriekš noskaidrots, uzņēmums dotajā brīdī gūst peļņu no savu nekustamo īpašumu iznomāšanas.

Atbilstoši Civillikuma 1315.pantam iekļāto nekustamo īpašumu īpašnieks joprojām var valdīt un lietot. Tādējādi apķīlāšana neatņem SIA „Signāls” tiesības turpināt iznomāt savu īpašumu. Līdz ar to apelācijas instances tiesa secinājusi, ka 2004.gada 21.jūnija lēmuma Nr.3.2/175 izpilde netraucēs pieteicējai gūt peļņu iznomājot

savu īpašumu. Uzņēmuma turpmākā darbība netiks apgrūtināta un iespējas veikt komercdarbību un gūt peļņu saglabājas, kas cita starpā būtu izmantojama arī nodokļa parāda nomaksai.

[8.5] Kā jau norādīts citos tiesas lēmumos līdzīgās lietās, pagaidu noregulējuma piemērošana ir vērsta uz pieteicējam labvēlīga tiesas sprieduma izpildi. (*sk. piem., Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 11.marta lēmums lietā Nr.AA 1047-05/7, 12. – 13. punkts*).

Izvērtējot pieteicējas motīvus, apgabaltiesa secinājusi, ka tie nevar tikt atzīti par nepieciešamo priekšnoteikumu pagaidu noregulējuma piemērošanai. Izskatot lietu, ne no lietas materiāliem, ne arī lietas dalībnieku paskaidrojumiem tiesas sēdē neizriet, ka pastāv, vai sagaidāma tādu apstākļu iestāšanās, kas ietekmēs pieteicējai labvēlīga sprieduma lietā par VID ģenerāldirektora vietas izpildītājas 2004.gada 29.marta lēmumu Nr.19.2/8053 izpildi.

[8.6] Ņemot vērā minētos argumentus Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka pagaidu noregulējums šajā lietā nav piemērojams.

[9] Par minēto Administratīvās apgabaltiesas lēmumu pieteicēja iesniegusi blakus sūdzību Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentam, lūdzot atcelt Administratīvās apgabaltiesas lēmumu un pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu, apturot VID Rīgas reģionālās iestādes lēmumus par nodokļu parāda bezstrīda piedziņu daļā par piedziņas vēršanu uz nekustamo īpašumu, līdz tiesas sprieduma likumīgā spēkā stāšanās brīdim lietā. Blakus sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[9.1] SIA „Signāls” rīcībā nav pietiekamu skaidras naudas līdzekļu VID veiktā nodokļu audita rezultātā aprēķināto summu nomaksai, ko apliecina arī lietā iesniegtās operatīvās bilances dati. Tai pat laikā SIA „Signāls” īpašumā esošie pamatlīdzekļi (ēkas) pilnībā var nodrošināt audita rezultātā aprēķinātā maksājuma parāda summu nomaksu.

[9.2] Blakus sūdzības iesniedzēja norāda, ka saistību bezstrīdus piedziņas izpilde pirms likumīgā spēkā stājušās tiesas sprieduma lietā var būtiski apgrūtināt vai padarīt neiespējamu SIA „Signāls” tiesību uz īpašumu izmantošanu. Veicot bezstrīdus piedziņas izpildi, SIA „Signāls” tiks atsavināts tai piederošais nekustamais īpašums, pirms tiesību realizācijas uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu tiesā. Savukārt SIA „Signāls” labvēlīga tiesas sprieduma gadījumā vairs nebūs iespējams atjaunot tiesības uz piederošo nekustamo īpašumu.

[9.3] Normatīvajos aktos nav paredzēta iespēja atgūt atsavināto nekustamo īpašumu, uz kuru VID vēršis piedziņu. SIA „Signāls” neapstrīd VID pieņemtā lēmuma par bezstrīdus piedziņas veikšanas tiesiskumu, taču pagaidu noregulējuma ietvaros lūdz apturēt bezstrīdus piedziņas vēršanu uz SIA „Signāls” piederošo nekustamo īpašumu.

[9.4] Tiesa savā lēmumā nepamatoti norādījusi, ka nepastāv un nav sagaidāma tādu apstākļu iestāšanās, kas ietekmēs SIA „Signāls” labvēlīga sprieduma lietā izpildi. Tādējādi tiesa, neskatot lietu pēc būtības, lēmusi un devusi norādi apelācijas instances tiesai, ka SIA „Signāls” iesniegtais pieteikums par VID lēmuma par nodokļu audita rezultātiem atcelšanu faktiski noraidāms. Šāda argumentācija ir pretrunā ar APL noteikto kārtību lietas izskatīšanai pēc būtības apelācijas instances tiesā.

[10] Tiesas sēdē VID pārstāvis neatzina blakus sūdzību un lūdza to noraidīt, paskaidrojot, ka VID ir reģistrējis zemesgrāmatā visa veida nekustamā īpašuma pārreģistrācijas aizliegumu un piedziņa uz SIA „Signāls” nekustamo īpašumu var tikt vērsta jebkurā laikā.

SIA „Signāls” uzturēja blakus sūdzību uz tajā norādītajiem pamatiem un lūdza atcelt Administratīvās apgabaltiesas lēmumu.

Motīvu daļa

[11] Administratīvā apgabaltiesa savā lēmumā, atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 195.panta pirmo daļu, pamatoti norādījusi, ka tiesa lēmumu par pagaidu noregulējumu var pieņemt, ja ir pamats uzskatīt, ka tiesas sprieduma izpilde lietā varētu kļūt apgrūtināta vai neiespējama.

[12] Savu secinājumu par to, ka pagaidu noregulējums šajā lietā nav piemērojams apelācijas instances tiesa pamatojusi ar to, ka gadījumā, ja nodokļu parāds līdz tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienai būs piedzīts un tiesa lems par pārsūdzētā VID lēmuma pilnīgu vai daļēju atcelšanu, nepamatoti piedzīto naudas summu atmaksā šādās lietās nevar kļūt ne apgrūtināta ne neiespējama, jo atmaksas process detalizēti reglamentēts normatīvajos aktos.

Administratīvo lietu departaments šādu tiesas atzinumu atzīst par pamatotu. Vienlaicīgi Administratīvo lietu departaments atzīmē, ka šādam tiesas atzinumam konkrētajā lietā ir vairāk teorētisks raksturs, jo kā tas izriet no Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 31.maija lēmuma, jautājumu par pagaidu noregulējuma

piemērošanu nododot jaunai izskatīšanai, tiesai bija jāapsver jautājums par pieteicējas lūgumu attiecībā uz piedziņas nevēršanu uz tās nekustamo īpašumu.

[13] Pēc būtības iepriekš minētais jautājums nav izskatīts un Administratīvās apgabaltiesas secinājumi par šo jautājumu ir neskaidri.

Nav saprotama apelācijas instances tiesas atsauce uz Civillikuma 1315.pantu, norādot, ka iekļāto nekustamo īpašumu īpašnieks var valdīt un lietot un ka apķīlāšana tādējādi neatņem SIA "Signāls" tiesības turpināt iznomāt savu īpašumu.

Ķīlas tiesība un ķīlāšana (apķīlāšana) ir atšķirīgi un patstāvīgi civiltiesību institūti, - tos identificējot, tiesa ir pieļāvusi kļūdu šo tiesību normu piemērošanā un interpretācijā. Turklāt no lietas materiāliem neizriet, ka SIA "Signāls" piederošajam nekustamajam īpašumam vispār būtu nodibināta ķīlas tiesība vai šis īpašums būtu apķīlāts (likumā nav paredzēta nekustama īpašuma apķīlāšana). Sakarā ar to, ka tiesas lēmumā izdarītie secinājumi neatbilst lietas apstākļiem, to nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, un tas ir atceļams.

[14] Izdarot secinājumu, ka 2004.gada 21.jūnija lēmuma par nodokļu parāda bezstrīdus piedziņu izpilde netraucēs pieteicējai SIA "Signāls" gūt peļņu, iznomājot savu īpašumu, tiesa nav vērtējusi VID Rīgas reģionālās iestādes 2005.gada 16.maija lēmumu "Par prasības nodrošināšanu un piedziņas vēršanu uz mantu", ar kuru Nodokļu parādu administrēšanas daļas galvenā nodokļu inspektore ir pilnvarota aprakstīt SIA "Signāls" piederošo nekustamo īpašumu un vērst uz to piedziņu. Šādas VID tiesības apstiprina arī zemesgrāmatu nodaļījumā Nr. 100000101023 izdarītā piedziņas atzīme.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323. panta 2.punktu Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 1.jūlija lēmumu atcelt un nodot jautājumu jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

senators

V. Jonikāns

senatore

J. Briede

senatore

G. Višņakova